

Жанчына ў чорнай масцы

Цяжка дасягнуць грамадскага адзінства,
калі не паважаць саміх сябе і адно аднаго

Званок у дзверы. Адчыняю. На парозе суседка. Вітаемся.

– Хіба солі пазычыць прыйшла? – жартую.

Заўсёды дасціпная і вострая на язык, гэтым разам жанчына яўна не ў гуморы і ніяк не рэагуе на сяброўскую падколку.

– Ты ж журналіст, – прамаўляе яна. – Напішы пра гэта...

І расказвае, на мой погляд, нейкую дзікаватую гісторыю. Але найперш варта сказаць, што суседка – страшэнны кнігалюб. Яна сочыць за навінкамі, не прапускае ніводнай аўтограф-сесіі і выставы. Добра, што дзеці дапамагаюць, бо сваю пенсію, як мне падаецца, яна цалкам выдаткоўвае на кніжкі. Набывае іх даволі шмат, нешта пакідае сабе, астатняе аддае ў бальнічную бібліятэку (ёсць, аказваецца, такія). Проста так, ад добрай душы, не маючы ніякай выгады. Памятаю, неяк сказаў ёй, што можна ж прыдбаць электронны гаджэт – і грошы сэканоміць, і наогул больш зручна ва ўсіх сэнсах. Для такога апантанага чалавека, як яна, мне здаецца, гэта якраз тое, што трэба. Але не, жанчына не вельмі шануе электронныя кніжкі. Кажы, чытаць з рыдара – гэта як вячэраць у адзіноце: смачна, але нецікава і сумна. Не хапае ёй знаёмага з дзяцінства шоргату старонак і не параўнальнага ні з чым паху друкарскай фарбы. Колькі разоў у месяц падарожнічае па кнігарнях, з задавальненнем корпаецца на паліцах – не спяшаючыся, з асалодаю заўзятага кніжніка. Зайздросная, вартая павагі адданасць непераўздызенаму цуду, створанаму чалавечым розумам!

Вось і тым разам мая суседка звыкла перабірала навінкі кніжнага рынку і, нарэшце, аблюбаваўшы колькі асобнікаў, пайшла да касы. Там угледзела невялікі дзяржаўны сцяг – зграбная, на акуратным дрэўцы і драўлянай падстаўцы, канструкцыя. Вырасыла набыць і, ужо разлічваючыся, пачула за спінай злоснае, амаль істэрычнае шыпенне: «Калі вы ўжо гэтых сцягоў наясцеся?..» І столькі нянавісці было ў гэтых словах, што міжволі азірнула, трымаючы ў працягнутай руцэ банкаўскую картку. На яе, не, скрозь яе, глядзела добра апранутая жанчына ў чорнай масцы.

– Ледзь стрымалася... – уздыхае суседка. – Не хпала яшчэ сварыцца ці, крыў божа, за валасы цягаць адна адну.

Мы доўга яшчэ размаўлялі. І пра тое, што хапае неадэкватаў і проста нявыхаваных людзей, якія пры зручным выпадку любяць уторкнуць свой цікаўны нос, куды трэба і не трэба, ды яшчэ лічаць за добры тон безапеляцыйна выказаць свае думкі, якія насамрэч нікога не цікавяць. На што звычайна хочацца толькі сказаць нешта з серыі «не вучыце жыць...». І пра час, які хутка-плынна нівеліруе маральныя каштоўнасці, якіх заўсёды прытрымліваліся беларусы. Тое, што цанілася раней, ставілася ў прыклад, цяпер нярэдка ўспрымаецца мінімум як нешта старамоднае, а тое і дзівакае. Далікатны, выхаваны чалавек выглядае белаай варонай, бо ў так званым трэндзе іншыя: нахрапістыя, нахабныя, хамаватыя «гаспадары лёсу».

Пры гэтым па непадуладнай разумнаму асэнсаванню жыццёвай логіцы пад удар чамусьці найперш трапляе «грунт», на якім трымаецца наша ўспрыманне рэчаіснасці, выбудоўваюцца адносіны з людзьмі. Церпіць якраз тое, што прынята лічыць лакмусавай паперкай маральнага стану грамадства.

Узаемная павага і цяргімасць, на мой погляд, найгалоўнейшыя складнікі гэтага «грунту» – падмурка, які мацуе нас як асоб, цэментуе як народ, нацыю. Надзвычай прыкра назіраць, як незаўважна, літаральна па крупінках ён паддаецца карозіі. Чаму гэта адбываецца? Пытанне, здавалася б, простае, але адказаць на яго складана. Тут можна разважаць пра што заўгодна. І пра пандэмію каранавіруса, якая моцна паўплывала на наша жыццё, таксама. І ўсё ж лічу, што справа не ў нейкіх знешніх складаных абставінах, а ў самім чалавеку, яго ўнутранай сутнасці. Хіба што пад іх уплывам часам можа выпаўці вонкі агіднае...

Дазволю сабе перафразаваць вядомы выраз: не жыццё такое, мы такія. Часта абьякавыя, знерваваныя, злыныя на ўвесь свет і на саміх сябе. А злы чалавек – гэта не проста нядобрая, благая істота. Ён, жадае таго ці не, адчуваючы ўласную нікчэмнасць і бездапаможнасць,

не паважае сябе. А калі няма самапавагі, гэтага цвёрдага ўнутранага стрыжня, то скуль возьмецца паважлівае стаўленне да іншых? І ці заўсёды не задаволены сабою чалавек здольны праявіць цярпімасць да чужой думкі ці ўчынку, якія не стасуюцца з яго ўяўленнямі і памкненнямі? Думаецца, рытарычныя пытанні.

Зло мае бяспрэчную перавагу над добром: яно распаўсюджаецца як той вірус – імгненна, незаўважна. І расце як снежны камяк, захопліваючы ў свой жорсткі палон усё больш і больш людзей. Яно праяўляецца па-рознаму. І ў тым самым «неверагодным», зласлівым шыпенні, якое так зачэпіла маю суседку па лесвічнай пляцоўцы. І ў каварнай спакусе праз уласную бездапаможнасць рабіць «падлянкі» іншым. І ў катэгарычным непрыманні чужой думкі і грамадзянскай пазіцыі.

Злым асобінам чамусьці здаецца, што іх «неверагодная» большасць, што толькі яны маюць рацыю, выключна іх перакананні вартыя ўвагі.

З гэтага каламутнага віру цяжка выбрацца. Але можна, варта толькі навучыцца паважаць найперш саміх сябе. І спасцігнуць адну простую рэч: цярпімасць – гэта не паблжка ці ўступка, а павага і свядомае разуменне чалавечай індывідуальнасці, бо ўсе мы рознімся адметным светапоглядам, звычкамі, культурай. Без гэтага немагчыма тое, да чаго мы імкнёмся – адзінства нашага народа.

– Ведаеш, яна сьдзе, гэта леташняя пена, – напрыканцы нашай размовы суседка павесялела. – Не можа быць, каб беларусы не паразумеліся.

Плюсюю на ўсе сто.

Ігар ГАНЧАРУК

Шаноўныя чытачы «Беларускай думкі»!

Добрай вясны і плёну ўсім вам, сябры!

Вы трымаеце ў руках першы веснавы нумар нашага часопіса, і, напэўна, ужо заўважылі, што стыль і дызайн выдання крыху змяніліся. Часопіс стаў больш лаканічным, сучасным. Асабліва ўважліва мы падышлі да навуковай часткі. Цяпер яе будзе лягчэй знайсці. Навуковыя работы друкуюцца ў больш зручным для такога кшталту публікацыі фармаце. З'явілася і новая рубрыка – «Навіны навукі». Што ж, вясна – час абнаўлення, і мы спадзяёмся, што некаторыя змены пойдучь часопісу і нашым чытачам толькі на карысць. Будзем удзячныя за водгукі. Наш часопіс мае больш як стагадовую гісторыю, а пад назвай «Беларуская думка» ён выходзіць амаль 30 гадоў – першы нумар убачыў свет у кастрычніку 1991-га. Рэдакцыя плануе да адметнай даты падрыхтаваць спецыяльны выпуск. З гэтай нагоды просім адгукнуцца аўтараў і навукоўцаў, хто супрацоўнічаў з часопісам у гады найноўшай гісторыі Беларусі, падзяліцца сваімі ўражаннямі і ўспамінамі.